

(144. 25.)

BIJLAGE W.

VERSLAG DER COMMISSIE, in 1902 belast geweest met het afnemen der examens in de Fransche taal (M. O.), naar aanleiding van het Koninklijk besluit van 9 Augustus 1879 (Staatsblad n°. 149).

Aan Zijne Excellentie den Minister van
Binnenlandsche Zaken.

Groningen

Utrecht, 3 Februari 1903.

De commissie, in 1902 belast geweest met het afnemen der examens in de Fransche taal (M. O.), benoemd bij beschikking van 7 October 1902, n°. 82661, afd. Ond., heeft de eer aan Uwe Excellentie verslag omtrent hare werkzaamheden uit te brengen.

Zij was samengesteld uit de navolgende heeren: prof. dr. A. G. van Hamel, voorzitter; dr. J. J. Salverda de Grave, ondervoorzitter; N. L. Verlint, A. Bourquin, A. Sunier, F. H. Delachaux, E. J. Sommer, L. Paschal, leden; E. Th. Borlé en mejuffrouw P. W. Rijke, plaatsvervangende leden. Ook deze hebben aan de examens deelgenomen.

De commissie heeft hare zittingen — behalve de tweede voorbereidende vergadering, waarvoor de leden te Utrecht bijeenkwamen — gehouden te 's Gravenhage, in de lokalen der Leesinrichting, Oude Molstraat. Voor het schriftelijk examen is ook ditmaal gebruik gemaakt van den foyer van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen.

In de eerste voorloopige vergadering, gehouden op 26 October, werd de heer Verlint tot secretaris gekozen en werden de leden der beide sub-commissiën door den voorzitter aangewezen: voor de B-examens de heeren Salverda de Grave, Verlint, Bourquin, Sunier, Paschal en de voorzitter, voor de A-examens de heeren Salverda de Grave en Verlint (voor zoover zij niet, als ondervoorzitter en als secretaris, met bijzondere werkzaamheden zouden belast zijn), Delachaux, Sommer en de beide plaatsvervangende leden, als geregeld, op gezette dagen, met het afnemen der examens belast, terwijl ook de heeren Bourquin en Sunier enkele malen als leden der A-commissie zouden optreden.

De voorzitter gaf reeds aanstonds den ondervoorzitter kennis dat hij, met het oog op zijne ambtsbezigheden te Groningen, pas 11 December de leiding der mondelinge examens op zich zou nemen.

In de tweede voorloopige vergadering, 9 November gehouden, werd de tekst der proefstukken voor het schriftelijk examen definitief vastgesteld. Zij bestond, voor het A-examen, uit: 1°. eene vertaling uit het Nederlandsch in het Fransch, naar een tekst door den voorzitter ter tafel gebracht; 2°. een opstel over één der drie volgende onderwerpen, ter keuze van den candidaat: a. „Un acte de dévouement”, b. „Description d'une ville de province”, c. „La lutte pour la vie”; voor het B-examen uit: 1°. eene vertaling van het Nederlandsch in het Fransch, naar een moeilijker tekst, ook door den voorzitter ter tafel gebracht; 2°. een letterkundig opstel over één der volgende onderwerpen: a. Les idées de Chrétien des Troyes sur l'amour; exposez ces idées et rattachez-les à des conceptions analogues ou différentes; b. Rapprochez la Pléiade, soit du Cénacle romantique, soit des Parnassiens ou des Symbolistes; c. Si les unités de temps et de lieu ont peut-être gêné Corneille, Racine ne les a-t-il pas escamotées?; d. Traitez une ou deux pièces de Molière au point de vue des sources; e. L'Ecole des Femmes et Le Barbier de Séville; f. La jeune fille dans Marivaux et dans Emile Augier ou Alfred de Musset; g. La place d'Alfred de Vigny dans le romantisme; h. Aperçu et caractéristique de l'oeuvre dramatique de Victor Hugo; analyse d'une ou de deux situations qu'il a traitées.

Voor de paraphrase van een gedicht, ten behoeve der vreemdelingen die van de vertaling wenschten te worden vrijgesteld, hebben gediend voor de A-candidaten *Les ciés sauvages* van Guy de Maupassant, voor den B-candidaat *Vision d'où est sorti ce livre* van Victor Hugo;

Het schriftelijk examen is aan alle candidaten afgenomen op 12 November, aan de B-candidaten bovendien nog, voor de vertaling, in den voormiddag van 13 November. Wegens zeer bijzondere omstandigheden — in het eene geval ziekte van den candidaat, in het andere geval de grotere afstand waarop de candidaat, een vreemdeling, zich van den Haag bevond — heeft de commissie een A-candidaat en een B-candidaat vergund het schriftelijk examen op een ander tijdstip af te leggen.

Aan de correctie van het schriftelijk werk zijn besteed, voor dat der A-candidaten 13, 14, 15, 19 en 20 November, voor dat der B-candidaten 17, 18 en 19 November.

De mondelinge examens der A-candidaten zijn gehouden van 1 tot 29 December. Gewoonlijk werden per dag drie candidaten geëxamineerd, des Woensdags en des Zaterdags vier candidaten. Van 22 tot 29 December moest het aantal A-candidaten dat op één dag geëxamineerd werd, enkele keeren verminderd worden, daar op diezelfde dagen B-examens moesten worden afgenomen.

De B-examens waren, voor de candidaten die dit verlangden, ook dit jaar in twee deelen gesplitst. Het eerste gedeelte, dat de taalkundige vakken en bovendien, voor de meesten, ook de letterkunde der middeleeuwen omvatte, is afgenomen geworden in de tweede helft der maand Juli en wel van 17 tot 24; het tweede, letterkundig (modern letterkundig), gedeelte is afgenomen van 22 tot 29 December.

Onderstaande tabel geeft een volledig overzicht van het aantal candidaten die zich hadden aangemeld en van den uitslag der examens.

Verslag van den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen over 1902—1903. (Bijl. W.)

TABEL I.

AKTE A.

Candidaten.	Ingeschreven.	Teruggetrokken. vóór het schriftelijk examen	Aan het schriftelijk examen deelge- nomen.	Na het schriftelijk examen terug- getrokken.	Aan het monde- ling examen deelge- nomen.	Toege- laten.	Afge- wezen.
Mannelijke...	46	3	43	7	36	17	19
Vrouwelijke...	35	3	32	4	28	17	11
Totaal...	81	6	75	11	64	34 1)	30

1) D. i. ruim 45 % van de opgekomen kandidaten.

AKTE B.

Candidaten.	Ingeschreven.	Voor het examen teruggetrokken.	Onder het examen terug- getrokken.	Het ge- heele examen afgelegd.	Toege- laten.	Afge- wezen.
Mannelijke...	9	—	2	7	7	—
Vrouwelijke...	7	2	2	3	3	—
Totaal...	16	2	4	10 2)	10	—

2) D. i. ruim 71 % van de opgekomen kandidaten.

Zij die zich na het schriftelijk examen (of, wat de B-candidaten betreft, voor een deel, na het eerste gedeelte) hebben teruggetrokken, hebben dit gedaan nadat hun uit de hun meegedeelde cijfers was gebleken, dat hun kans op slagen

„gering geworden” of „vervallen” was.

Bijzonderheden omtrent den uitslag van het mondeling en het schriftelijk onderzoek beide vindt Uwe Excellentie in de volgende tabellen.

TABEL II.

AKTE A.

Aantal malen dat is toegekend het praedicaat.	Mondelinge ver- klaring.	Sprakkunst mondeling.			Methodologie.	Schriftelijke ver- taling.	Opstel.	Uitspraak en dictie.		Vaardigheid.	Vreemdelingen die de Neder- landsche taal niet genoeg- zaam maching waren.
		Vornleer.	Syntaxis.	Kennis van het taaleigen.				Theorie.	Practijk.		
											Paraphrase.

Mannelijke kandidaten (36).

(5) zeer goed.	—	—	—	—	11 cand.	43 cand.	43 cand.	1	1	1	—
(4) goed.	4	4	5	6	1	2	3	7	1	1	—
(3) voldoende.	23	17	15	16	9	25	28	16	23	22	—
(2) bijna voldoende.	9	13	15	13	1	14	9	9	11	12	—
(1) onvoldoende.	—	—	1	1	—	2	3	3	—	—	—
(0) slecht.	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
vold.	27	21	20	22	10	27	31	24	25	25	—
onvold.	9	15	16	14	1	16	12	12	11	12	—

Vrouwelijke kandidaten (28).

(5) zeer goed.	—	—	—	—	13 cand.	29 cand.	32 cand.	—	2	1	3 cand.
(4) goed.	6	5	3	5	3	—	5	3	12	8	—
(3) voldoende.	14	11	14	15	8	12	23	19	14	17	1
(2) bijna voldoende.	8	12	11	8	1	13	3	6	—	2	—
(1) onvoldoende.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
(0) slecht.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
vold.	20	16	17	20	12	16	28	22	28	26	3
onvold.	8	12	10	8	1	13	4	6	—	2	—

TABEL III.

AKTE B.

Aantal malen dat is toegekend het praedicaat:	Spraaakkunst mondeling.				Schriftelijke vertaling.	Letterkunde.								Uitspraak en dictie.		Vaardigheid.	
	Moderne spraaakkunst.	Historische grondslag.	Mothodologie.	Stijllee.		Mondeling.				Opstel.							
						Letterkundige verklaring.	Letterkundige geschiedenis.		Lectuur.								
							Algemeene.	Bijzondere.	Inhoud en inrichting der lectuurlijst.	Oordeel over het gelezene.	Inhoud.	Taal en stijl.	Theorie.	Practijk.			
Mannelijke candidaten (7).																	
(5) zeer goed.	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8 cand.	1	1	—	1	1	
(4) goed.	1	5	—	3	1	5	4	3	4	3	3	3	2	2	2	2	
(3) voldoende.	4	3	1	4	4	2	3	2	3	4	2	3	4	4	4	4	
(2) bijna voldoende.	2	1	—	2	2	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—	
(1) onvoldoende.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
(0) slecht.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vrouwelijke candidaten (3).																	
(5) zeer goed.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
(4) goed.	1	1	—	1	—	1	1	2	2	1	3	2	1	2	2	2	
(3) voldoende.	2	4	—	3	3	2	2	1	1	1	—	1	3	1	1	1	
(2) bijna voldoende.	2	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
(1) onvoldoende.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
(0) slecht.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Enkele opmerkingen mogen aan deze tabellen worden toegevoegd, allereerst wat de A-examens betreft.

De gunstige indruk door de examens van het vorige jaar teweeggebracht, is door die van 1902 niet verzwakt geworden. De redenen daarvoor in het verslag der vorige commissie opgegeven gelden ook nu. Slechts eene enkele maal bleek het dat de candidaat of de leeraar die hem had voorbereid niet voldoende op de hoogte was geweest van de eischen van dit examen.

De commissie meent dat aan die eischen, zooals zij in de laatste jaren door opeenvolgende commissiën gesteld werden, niet veel behoeft te worden veranderd. Voor het opstel dient echter wat meer tijd, en wel 2½ uur, te worden toegestaan, terwijl de tijd voor de vertaling gegeven tot 3½ uur zou kunnen worden verminderd. In de wijze waarop het examen in *syntaxis* en in *opvoedkunde* (eigenlijk in *methodologie*) wordt afgenomen, en waaromtrent een gedrukt programma belangstellenden kan voorlichten, behoeft geen verandering te worden gebracht. Bij het onderzoek naar de kennis der *vormleer* zij aan volgende commissiën aanbevolen bij voorkeur de aandacht van den geëxamineerde te vestigen op de wijzen van woordvorming die nog bij voortdurend in de taal worden toegepast, opdat ook uit dit gedeelte van het examen duidelijk blijke dat de taalkennis die voor het A-diploma geëischt wordt uitgebreide en degelijke kennis moet zijn van de *levende* vreemde taal. Voor het onderzoek naar kennis van het *taaleigen* zou het aanbeveling verdienen het aantal staande Fransche uitdrukkingen waarnaar gevraagd wordt niet te zeer uit te breiden, aangezien vele van deze slechts zelden worden gebezigd, en liever, gelijk bij het examen in

syntaxis geschiedt, eigenaardig Fransche volzinnen, zooals zij in de werken der nieuwere schrijvers of in dagbladartikelen van bekende journalisten voorkomen, den kandidaten ter verklaring en ter ontleding voor te leggen. Zoo zal deze rubriek zich meer aansluiten bij de schriftelijke proeve der vertaling.

Met genoegen constateert de commissie, dat sommige kandidaten zich in de *uitspraak* goed geoeft hadden; aan twee vrouwelijke kandidaten, Nederlandsche van oorsprong, kon zelfs het hoogste cijfer, 5, worden toegekend. Op oefening in *vaardigheid* mag opnieuw ernstig worden aangedrongen. Een verblijf te Parijs in Juli en Augustus, wanneer aldaar, vanwege de *Alliance française*, vacantie-cursussen worden gehouden, kan zeer worden aanbevolen.

Wat de B-examens betreft, zoo acht de commissie het, in de eerste plaats, wenschelijk, dat de facultatieve splitsing van het examen in twee gedeelten gehandhaafd blijve. De beoordeeling van de geschiktheid van den candidaat kan er, in volledigheid en juistheid, slechts bij winnen.

Het is der commissie aangenaam te kunnen constateeren, dat de wenk harer voorgangster betreffende de studie der *moderne spraakkunst* door de meeste kandidaten ernstig was ter harte genomen.

De *lectuurlijsten* waren, over het geheel, met oordeel samengesteld en vertoonden slechts weinig leemten. Den kandidaten zij nogmaals herinnerd dat het aantal der werken die de candidaat heeft te lezen niet overdreven groot behoeft te zijn, dat blijvende kennis van het gelezene, en niet minder het vormen van een persoonlijk oordeel, hoofdzaak moeten zijn.

Ook bij deze kandidaten kan niet genoeg op oefening in het verkrijgen van de noodige *vaardigheid* in het spreken en op het verwerven van eene goede *uitspraak* worden aangedrongen. Te recht wordt, bij benoemingen, door de school-autoriteiten en de gemeentebesturen veel waarde gehecht aan de cijfers welke de candidaat voor deze beide rubrieken heeft verworven. Het is dus niet enkel voor den uitslag van hun examen, maar ook voor hun kansen op benoeming voor de B-candidaten van het hoogste belang dat zij aan de verbetering van hun uitspraak en aan het verkrijgen van de noodige vaardigheid, zich met aandacht en inspanning wijden.

Het zij der commissie ten slotte vergund hare volle instemming te betuigen met hetgeen de vorige commissie gemeend heeft onder de bijzondere aandacht van Uwe Excellentie te moeten brengen betreffende de wenschelijkheid der instelling eener taal-akte van lager orde ten behoeve der vreemdelingen.

Aan het eind van haren arbeid gekomen legt de commissie, onder dankbetuiging voor het in haar gestelde vertrouwen, het haar door Uwe Excellentie verleende mandaat neder.

Namens de Commissie voornoemd:

A. G. VAN HAMEL, *Voorzitter.*

N. L. VERLINT, *Secretaris.*
